LAUSUNTO

PRH/1304/05/2026

16.9.2026

Eduskunnan talousvaliokunnalle
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 16.9.2026 - Lausunto hallituksen esitykseen HE 96/2026 kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamiseksi

Yleistä

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) kannattaa hallituksen esityksen (HE) mukaista lainsäädäntöä. Hallituksen esitys toteutuessaan edistää yritysten raportointia ja taloudellisen tiedonkulkua kansantalouden toimintaa parantavalla tavalla. Kyseessä ei ole uusi teknologia, vaan digitaalisia tilinpäätöksiä rekisteröidään jo nykyisin kaupparekisteriin vuosittain. Esimerkiksi vuonna 2025 PRH rekisteröi 15 300 digitaalista tilinpäätöstä.

Digitaaliseen raportointiin on siirryttävä velvoittavan lainsäädännön kautta hallituksen esityksen mukaisesti. Osaksi digitaaliseen raportointiin siirtyminen on välttämätöntä. [1]Tietojen digitalisointi tuo taas muita hyötyjä yhteiskuntaan. Myöhemmin on perusteltua laajentaa digitaalista raportointia muihin raportoiviin yhteisömuotoihin ja etenkin säätiöihin. PRH tekee digitaalisen raportoinnin mahdolliseksi vapaaehtoisesti digitaalisesti raportoiville ja rekisteriin ilmoittaville yrityksille ja säätiöille. PRH edistää vapaaehtoista digitaalista raportointia. Hallituksen esityksessä esitetyt tavoitteet (HE perustelujen jakso 4) ovat tärkeitä.

PRH:n näkökulmasta seuraavat tavoitteet ovat keskeisiä:

- Digitaaliseen raportointiin siirtyminen on olennaista EU:n globaalin kilpailukyvyn kannalta.
- Digitalisaatio parantaa yritysten tuottavuutta ja tehostaa julkista hallintoa.
- Digitaalinen raportointi keventää yritysten hallinnollista taakkaa muun muassa helpottamalla yritysten asiointia viranomaisten kanssa.
- Viranomaiset saavat tarvitsemansa tiedot aikaisempaa paremmin kysymättä jokaista tietoa erikseen yritykseltä.
- Digitalisaation avulla yritysten prosesseja saadaan automatisoitua. Työaikaa vapautuu manuaalisesta työstä.
- Yritysten digitaalisen raportoinnin myötä tiedon laatu paranee.

---

[1] Jos Digi II direktiivin vaatimia tietoja ei kerättäisi digitaalisilta tilinpäätöksiltä, PRH:n olisi tehtävä tästä uusi vuosittainen ilmoitusvelvoite kaupparekisteriin, jotta tiedot saadaan kerättyä ja välitettyä BRISiin. Tietojen poimiminen digitaalisilta tilinpäätökseltä ei luo uutta ilmoitusvelvollisuutta.

- Yritysten on aikaisempaa helpompaa hakea rahoitusta, kun digitaalinen raportointi edistyy.
- Digitaalisten tilinpäätösten kattavan käytön myötä saadaan laadukkaampaa tietoa yhteiskunnan eri käyttötarpeisiin.
- Rakenteista tietoa pystytään hyödyntämään ja analysoimaan nykyistä tehokkaammin ja käyttämään yritysten ja viranomaisten päätöksenteossa aikaisempaa paremmin.

PRH avaa rakenteista tilinpäätöstietoa yhteiskunnan käyttöön avoimen datan direktiivin edellyttämällä tavalla.

Soveltamisalan rajaamisesta

PRH pitää lähtökohtaisesti kannatettavana vaiheittaista etenemistä digitaalisen raportoinnin velvoittavuudessa. Yritysten raportoinnin digitaalisuus on Suomessa toteutettu hitaammin kuin tärkeissä referenssimaissa, mikä käy ilmi hallituksen esityksen kansainvälisestä vertailusta. Tämä on yksi syy edetä digitalisoinnin toteutuksessa ripeästi. PRH kannattaa lainsäädännön saattamista voimaan ehdotetussa ripeässä aikataulussa. Vaikka tässä vaiheessa ehdotetut muutokset eivät koskisi pakottavana osuuskuntia eikä säätiöitä eikä eräitä muita yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä ja ehdotettujen säännösten ulkopuolelle jäävät myös luottolaitokset ja vakuutusyhtiöt (ml. työeläkeyhtiöt), PRH pitää perusteltuna, että muiden, nyt digitaalisen tilinpäätösraportoinnin soveltamisalan ulko-puolelle jäävien oikeushenkilömuotojen tilinpäätöstietojen rakenteista raportointia edistetään velvoittavalla lainsäädännöllä mahdollisimman pian.

PRH vastaa säätiöiden valvonnasta ja käyttää valvonnassa apunaan etenkin säätiöiden tilinpäätösten ja toimintakertomusten tietoja. Nykyisessä tilanteessa valvontaprosessi on pitkälti manuaalinen. PRH tavoittelee automaation hyödyntämistä säätiövalvonnassa. Säätiöiden tilinpäätösten ja siihen liittyvien asiakirjojen rakenteisuuden velvoittavuus on toteutettava jo lähitulevaisuudessa, kun nyt käsiteltävän hallituksen esityksen mukainen lainsäädäntö on saatu voimaan. Sidosryhmien tiedontarpeet ja valvonnan toteuttamiseen liittyvä tarpeet edellyttävät nopeaa aikataulua.

Hallinnollinen taakka yrityksille on vähäinen

Hallituksen esityksen perusteluissa (3.2.2) todetaan osuvasti, etteivät nyt ehdotetut velvoitteet digitaalisesta raportoinnista merkittävästi lisää yrityksille aiheutuvaa hallinnosta taakkaa. Vaikutukset ovat vähäisiä suhteessa digitaalisesta raportoinnista aiheutuviin hyötyihin pitkällä aikavälillä. Suuri osa yritysten kirjanpidoista ja tilinpäätöksistä laaditaan tilitoimistoissa. Näin ollen yritysten toimihenkilöt ja omistajat eivät käytännössä saa uusia tehtäviä digitalisaation myötä. Kehittyneiden taloushallinnon ohjelmistoa käyttämällä tilitoimistossa myös tilinpäätöksen ja muiden asiakirjojen muodostaminen rakenteiseen muotoon ja ilmoittaminen rekisteröitäväksi kaupparekisteriin tapahtuu automaattisesti.

Tietojen toimittaminen kerran viranomaiselle

PRH kannattaa hallituksen esityksessä (s. 33) mainittua jatkoselvitystä tilinpäätösasiakirjojen ilmoittamisen määräajan lyhentämisestä, jotta nämä palvelisivat paremmin eri tahojen tietotarpeita.

Hallituksen esityksen mukaisen lainsäädännön toteutuessa verohallinnon toimittamien PDF-muotoisten tilinpäätöskopioiden toimittaminen PRH:n kaupparekiseriin käy tarpeettomaksi. Siirryttäessä digitaaliseen tilinpäätösraportointiin PDF-muotoisilla tilinpäätöskopioilla ei ole PRH:ssa mitään käyttöä. Johdonmukaisesti hallituksen esityksen kanssa kaupparekisterilain voimassa olevan 31 §:n 1 momentti käy tarpeettomaksi ja se olisi tässä yhteydessä syytä kumota.

Muutosehdotus: Kumotaan tässä yhteydessä kaupparekisterilain 31 §:n 1 momentti.

PRH:n määräykset digitaalisista asiakirjoista

Hallituksen esityksen mukaan PRH saa riittävät valtuudet antaa päätöksillään määräyksiä digitaalisten asiakirjojen laatimisesta ja niin ilmoittamisesta rekisteröitäväksi. PRH pitää tärkeänä sitä, että ehdotetun lainsäädännön mukaan PRH:n määräysten antamisvaltuutus on itsenäinen ja irrotettu rekisteröintiä koskevista säännöksistä. PRH voisi määräyksillään määrätä paitsi ilmoittamista koskevista teknisistä seikoista, myös kirjanpitolain viittausten kautta tilinpäätöksen ja niin sanotussa tilinpäätösilmoituksessa mukana olevien asiakirjojen teknisistä seikoista. Vastaisuudessa on varauduttava myös siihen, että PRH antaa määräyksiä myös digitaalista asiakirjojen allekirjoituksista, vaikka nyt ehdotettu laki ei vielä anna siihen valtuuksia.

PRH toteaa, että liitetietojen merkintä (tägäämisen) laajuus voi olla myös laajempi kuin mitä pelkästään BRIS:iin toimitettavien tietojen merkintä (tägääminen) edellyttää. PRH:n päätöksellä voidaan määrätä laajemmin merkinnöistä, jos se koetaan tarpeelliseksi tiedon hyödyntäjien näkökulmasta. PRH laatii merkinnät (PRH-tunnisteet, tägäykset) tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tarkoittaen, ettei PRH-tunnisteilla yksilöidä kaikkia kohtia tilinpäätöksessä eikä toimintakertomuksesta. PRH arvioi tarkoituksenmukaisuuden.

PRH tulkitsee ehdotusta niin, että ehdotettu KPL 3 luvun 8c § koskee myös yrityksiä, jotka soveltavat konsernitilinpäätöksen laadinnassa IFRS-standardia.

Taksonomian julkistamisen liian kireä aikataulu

Hallituksen esityksessä ehdotettu aikataulu (KPL 3:8a.4) taksonomioiden valmistumisesta on liian kireä ja käytännössä mahdoton toteuttaa. Nyt hallituksen esityksen mukaan PRH julkaisisi päätöksensä tilinpäätös- ja toimintakertomustaksonomiasta kullekin raportoitavalle kalenterivuodelle sitä edeltävän kesäkuun loppuun mennessä. Ehdotuksen toteuttaminen tarkoittaisi käytännössä, että taksonomia olisi vahvistettava jo noin 2 vuotta ennen varsinaisten tilinpäätösraporttien julkaisua. Ehdotuksen mukaan ohjelmistotaloille varattaisiin yli 1,5 vuotta aikaa sopeuttaa muutokset järjestelmiinsä.

PRH on tähän asti noudattanut aikataulua, jonka mukaan taksonomia julkaistaan

ennen raportointikauden alkua. Esimerkiksi 1.1.2026 alkavilta tilikausilta sovellettava taksonomia vahvistettiin 31.12.2025 mennessä. PRH:n ymmärryksen mukaan tätä aikataulua on pidetty riittävänä, sillä raportointitaksonomia ei vaikuta juoksevan kirjanpidon järjestämiseen[2].

Muutosehdotus: Muutetaan ehdotuksen KPL 3:8a.4:ia siten, että PRH julkaise päätöksensä tilinpäätös- ja toimintakertomustaksonomiasta kullekin raportoitavalle kalenterivuodelle ennen raportointikauden alkua.

Välivaihe täyteen digitaaliseen raportointiin

PRH toteaa, että hallituksen esityksessä kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 1 momenttiin (toinen lause) jäisi viittaus asiakirjojen jäljennösluonteeseen ilmoitettaessa ”digiyrityksen” tilinpäätöstä ja siihen liittyviä digitaalisia asiakirjoja kaupparekisteriin. Hallituksen esitys toteutuessaan olisi vain välivaihe täyteen digitaaliseen tilinpäätösraportointiin siirryttäessä.

Tulevaisuudessa on päästävä eroon tilinpäätöksen ”jäljennösluonteesta”. Tämä voidaan toteuttaa myös kirjanpitolakia uudelleen muuttamalla, kun iXBRL-kielisen asiakirjan digitaalinen allekirjoittaminen yleistyy. Tavoitteena on oltava täysi digitaalisuus, mitä hallituksen esitys ei vielä tarkoita.

Kun tulevaisuudessa, seuraavaksi tarvittavan lainmuutoksen jälkeen yritys laatisi ja lähettäisi rekisteröitäväksi digitaalisen tilinpäätöksen ja muut digitaaliset asiakirjat, ne olisi myös allekirjoitettu digitaalisesti. Kaikki digitaalisten asiakirjojen kappaleet ovat silloin alkuperäisiä. Nyt hallituksen esityksessä esitetty digitaalisen asiakirjan vaihtoehto ”fyysinen asiakirja” jää täyteen digitaalisuuteen siirryttäessä historiaan.

Hallituksen esityksen vaikutukset

PRH katsoo, että hallituksen esityksessä esityksen vaikutukset (jakso 5.2) on kuvattu oikein. Digitalisaation hyödyt yritysten taloustietojen raportoimisessa ovat merkittävät. Suurelta osin on kyse pakottavasta uudistuksesta EU-sääntelyn ja kansainvälisen kilpailukyvyn edistämistarpeen vuoksi. PRH tiedottaa yrityksille digitaalisesta asioinnista.

PRH ottaa käyttöön muunninpalvelun (jakso 5.2.1), joka palvelee maksuttomasti pienten yritysten digitaalisten tilinpäätösilmoitusten laatimista. Ehdotetussa

---

[2] Vertailun vuoksi esimerkiksi seuraavissa asioissa ohjelmistotaloille annetaan tyypillisesti 6kk aikaa sopeuttaa muutokset ennen raportoinnin alkamista: a)ESMA julkaisee ESEF määritykset viimeistään kesäkuussa kesken jo raportoitavan kauden eli ohjelmistoilla on vuosi vähemmän aikaa sopeutua muutokseen ja tämä on katsottu riittäväksi aikatauluksi. b) VM vahvistaa kunta- ja hyvinvointialueiden raportoinnissa taksonomiat tässä esitetyssä aikataulussa, mutta tässä raportoinnissa on erona se, että VM:n ohjeistuksessa ohjataan myös juoksevan kirjanpidon järjestämistä. Tällöinkin raportoivilla tahoilla ja ohjelmistoilla on noin 6kk aikaa sopeuttaa muutokset ennen raportointikauden alkamista.

säännöksessä ei kuitenkaan ole huomioitu aloittavien yritysten tarvetta käyttää muunninpalvelua. Niillä ei ole takanaan kahta tilikautta, joita ehdotettu säännös edellyttää. PRH kannattaa palvelun käyttöä yrityksen ensimmäisenä tilikautena, jolloin liikevaihtorajaa ei vielä ole.

Yrityksiä on kannustettava ottamaan alusta asti käyttöön digitaalinen taloushallinto. Tavoitteena on päästä muuntimen käytöstä eroon yrityksen liikevaihdon kasvaessa. PRH kehittää muunninpalvelua ja sen teknistä toteutusta entistä käyttäjäystävällisemmäksi.

Muutosehdotus: PRH kannattaa ensisijaisesti taloushallinnon ohjelmiston hyödyntämistä raportoinnissa, jotta vältytään manuaalisilta työvaiheilta. Hallituksen esityksessä (KPL 3:8b) esitetty raja-arvo pien- ja mikroyrityksen kriteerien mukaan muunninpalvelun käytölle on liian korkea. PRH ehdottaa kyseisen rajan asettamista 100 000 euron liikevaihtoon, joka oli rajana hallituksen esitysluonnosta koskevassa lausuntokierroksessa. Tällä rajauksella aidosti edistettäisiin yrityksen taloushallinnon digitalisaatiota ja rajattaisiin yritysten hallinnollista taakkaa. Liikevaihtorajan pitäminen matalana nostaa kannustinta ohjelmistosektorille kehittää palveluitaan ja mahdollistaa raporttien muodostaminen suoraan rakenteiseksi ilman erillisiä muuntovaihteita. Muuntovaiheisiin liittyy myös riski näpyttelyvirheistä ja tiedon laadun heikkenemisestä. Ne lisäävät myös hallinnollista taakkaa.

Muunninpalvelu on apuväline siirtymässä täysin digitaaliseen tilinpäätösraportointiin. Palvelu tarjoaa pienimmille yrityksille mahdollisuuden tuottaa rakenteinen tilinpäätös alussa, kun yrityksellä ei ole vielä käytössä kyvykästä ohjelmista tai sen käytössä oleva taloushallinnon ohjelmisto ei vielä tue digitaalista raportointia [3]. Tavoitteena on, että rakenteinen tilinpäätös muodostuu suoraan yrityksen käyttämässä taloushallinnon järjestelmässä.

Tilintarkastuslain muutos

PRH kannattaa hallituksen esitystä tilintarkastuslain muuttamiseksi. PRH toteaa, ettei esitys tuo tilintarkastajalle uusia tehtäviä, vaikka aluksi työmäärä voi lisääntyä. Digitaalisen tilinpäätöksen taksonomiaan kuuluvien digitaalisten merkintöjen (tägäysten) tarkastaminen kuuluu lakisääteiseen tilintarkastustehtävään, jonka laajuus määräytyy hyvän tilintarkastustavan mukaan jo voimassa olevassa lainsäädännössä.

Muutosehdotus: Tilintarkastuslakiin on lisättävä säännös (TTL 3:4 ja 3:5.1), joka valtuuttaa PRH:n antamaan määräyksen tilintarkastuskertomuksen ja tilinpäätösmerkinnän digitaalisista merkinnöistä (tägäyksistä). Nyt esityksessä on viittaus ehdotetun KPL 3:8a asiakirjoihin. Esityksestä puuttuu viittaus tilintarkastuskertomukseen. Yksi ratkaisu olisi viitata KPL 3:8a ja 3:9:ään (jälkimmäisessä mainitaan myös tilintarkastuskertomus). Vastaavasti TTL 3:5a.6:een on lisättävä säännös siitä, että

[3] Esimerkki Iso-Britanniassa viranomainen on tarjonnut vastaavaa palvelua mikroyrityksille ja se on tänä vuonna suljettu ja yritykset on ohjattu käyttämään kaupallisia palveluita.

PRH voi antaa määräyksen kestävyysraportoinnin varmennuskertomuksen digitaalisista merkinnöistä.

Tekoälyn käyttö digitaalisessa raportoinnissa

Tekoäly on yleistermi teknologioille, joiden avulla tietokonejärjestelmät voivat suorittaa tehtäviä, jotka tyypillisesti edellyttävät ihmiseltä älykkyyttä, kuten oppimista, päättelyä, tunnistamista tai sisällön tuottamista.

Tekoäly ei ole vaihtoehtoinen teknologia tiedon tuottamiseksi rakenteen muotoon, vaikka niin joskus väitetään. Tekoälyn käytön yleistyminen ei siis poista tarvetta rakenteisen datan (iXBRL) tuottamiselle. Tekoälyn hyödyntämiseen liittyy haasteita erityisesti silloin, jos ulkopuolinen taho pyrkii muuttamaan esimerkiksi pdf-muotoista aineistoa rakenteiseksi dataksi. Tekoäly voi tunnistaa ja jäsentää aineistossa esitettyjä tietoja, mutta se ei välttämättä pysty luotettavasti tulkitsemaan numeroiden taustalla olevia merkityksiä ja asiayhteyksiä. Tämän vuoksi tiedon rakenteistamisessa on perusteltua yhdistää tekoälyn mahdollisuudet ja ihmisen asiantuntemus. Vastuu rakenteisen tiedon laatimisesta ja oikeellisuudesta kuuluu lähtökohtaisesti raportoinnista vastaavalle taholle.

Tekoälyllä on merkittävä rooli myös tiedon analysoinnissa. Sen mahdollisuuksia voidaan hyödyntää tehokkaammin, kun analyysin kohteena on pdf-tiedostojen ja muiden ei-rakenteisten aineistojen sijasta valmiiksi rakenteista ja semanttisesti määriteltyä dataa. Rakenteisen datan merkitys ei siten vähene tekoälyn kehittyessä, vaan laadukas ja yhdenmukaisesti määritelty data luo pohjan myös tekoälyn luotettavalle hyödyntämiselle.

PRH kannattaa sitä, että sisältö on muodostettava ensin rakenteiseksi ja sen jälkeen voi hyödyntää tekoälyä tiedon käsittelyyn. Rakenteisten tilinpäätösten tilanteessa XBRL-merkintäkieli antaa tiedolle semanttisen merkityksen ja rakenteen, joka tukee sekä tietojen koneellista käsittelyä että auttaa tekoälyä tulkitsemaan dataa oikein. Näin aineiston käsittely tekoälyn avulla voidaan sitoa luotettavaan, yksiselitteisesti määriteltyyn ja jäljitettävään tietoon.

Tekoälyä kannattaa hyödyntää raportointiprosessin eri vaiheissa. Vastuu raportoitavan tiedon oikeellisuudesta säilyy raportoivalla taholla. Tekoälyä käytettäessä voi tulla tulkintavirheitä. Tiedon oikean merkityksen selvittäminen voi jossakin tilanteissa edellyttää sellaista taustojen ja asiayhteyden tuntumusta, joka on nimenomaan raportoinnista vastaavalla taholla. Rakenteinen tieto onkin luotettavinta silloin, kun se tuotetaan mahdollisimman lähellä tiedon alkuperäistä lähdettä ja sen oikeellisuudesta vastaavaa tahoa.

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Laati (11.9.2026): Kristiina Häkkinen, kehittämisasiantuntija, Yritysten Digitalous -yksikkö, Yrityksen ja yhteisöt tulosalue